

Att växa upp med alkohol eller andra droger i familjen

Kunskapsstöd om barns behov och rätt till stöd när
föräldrar har ett skadligt bruk eller beroende

Förebygg.nu 19–20 november 2025

Kunskapsstöd om barns behov och rätt till stöd när föräldrar har ett skadligt bruk eller beroende

Barn och unga i familjer med skadligt bruk och beroende

Hur kan föräldraskapet påverkas av skadligt bruk och beroende?

Socialtjänstens möte med barn, unga och föräldrar

Arbetsätt för att stödja

Att växa upp med alkohol eller andra droger i familjen

Kunskapsstöd om barns behov och rätt till stöd när föräldrar har ett skadligt bruk eller beroende

Varför ett nytt kunskapsstöd?

- En stor grupp barn berörs
- Förebygga att svårigheter förs vidare i generationer
- Behov av ökad kunskap om beroende, om konsekvenser för barn och föräldraskap, samt arbetssätt

//

Jag önskar att någon hade sett mig och lyssnat på mig istället för att bara titta bort. Om jag hade fått hjälp redan som liten hade det kanske sett annorlunda ut idag, och kanske sparat mig en hel del trauma och sorg

Hämtat från samråd med Socialstyrelsens råd för barn och unga, 2024

Vad ett skadligt bruk eller beroende kan leda till

- Nedsatt minnesfunktion
- Nedsatt impuls kontroll och omdöme
- Svårt att läsa av och förstå andra människors känslor och sinnestillstånd
- Svårare att visa empati och läsa av sociala signaler
- Svårare att vara uppmärksam
- Svårare att reflektera över sitt eget beteende
- Svårare att planera

Barn behöver föräldrar som...

- ger skydd och trygghet
- förstår barnets behov och är lyhörd för dess signaler
- sätter sig in i barnets situation
- bekräftar och speglar barnet emotionellt
- är förutsägbara och pålitliga
- är uppmärksamma och finns till hands när det behövs
- kan kommunicera egna känslor och tankar

Samtala med föräldrar om föräldraskapet

Varför?

- Föräldraskapet är en viktig del av klientens liv
- Stödjer föräldern att se barnet
- Motiverar till att genomföra förändring
- Om föräldern får stöd och hjälp, hjälper det även barnet

Att tänka på i samtal om föräldraskapet

Hantera motstånd

Bekräfta förälderns strävan och intentioner

Generalisera för att utforska situationen

Inge hopp om att förändring är möjlig

Ta upp temat gradvis och följ upp vad samtalen väcker

Bekräfta förälderns strävan och intentioner

Samtala tillsammans med barn och föräldrar om barnets upplevelser

Klarlägg barnets situation i familjen

Barn har rätt till information, råd och stöd utifrån sitt anhörigskap

Undersök både resurser och svårigheter

Hur påverkas samspelet i familjen?

Har barnet tagit på sig föräldra- och omsorgsansvar?

Vilket stöd behöver barnet och familjen?

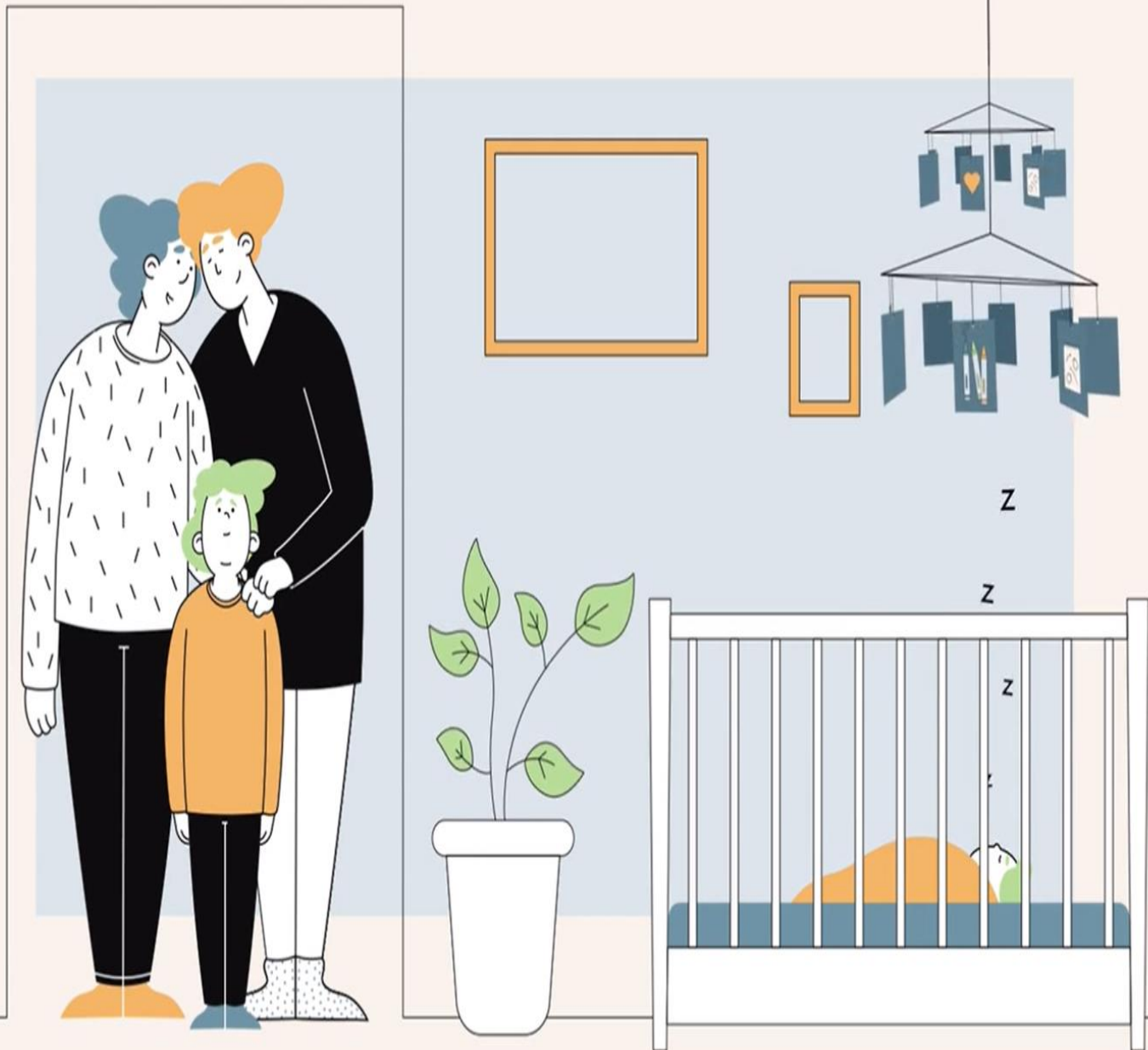
- Minska risk- och stärka skyddsfaktorer
- Stöd i föräldraskap
- Information och delaktighet
- Öppna samtal i familjen
- Skola och fritid
- Struktur i vardagen
- Rimligt ansvar
- Skyddsinsatser

Ett samordnat familjeorienterat arbetssätt – att praktisera en helhetssyn

- Olika enheter arbetar tillsammans
- Utrednings-och behandlingsprocesser samordnas
- Fördjupade kunskaper bidrar till arbetet
- Varje kommun tar fram sin egen rutin för arbetet
- Befintliga metoder och modeller ryms inom ramen för det familjeorienterade arbetssättet

Webbstöd för att utveckla ett familjeorienterat arbetssätt

- Vägledande texter
- Film om vad ett samordnat familjeorienterat arbetssätt innebär

<https://vimeo.com/710735451>

- Film om erfarenheter från två kommuner

<https://vimeo.com/795225821>

**Inget barn ska behöva kämpa
ensamt med oro, ansvar och
frågor**

 Socialstyrelsen

Kontakt:

maria.boustedt-hedvall@socialstyrelsen.se

agnes.lundstrom@socialstyrelsen.se

